

Przedmiotowe Zasady Oceniania w roku szkolnym 2025/2026 z przedmiotu

1. Podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności przestrzegane są procedury, zasady, które zostały zapisane w §33 Statutu Szkoły Podstawowej nr 1 im. Ewarysta Estkowskiego w Kostrzynie.
2. Inne zasady pracy na lekcji oraz sprawdzania wiedzy i umiejętności regulują Przedmiotowe Zasady Oceniania z danego przedmiotu oraz ustne ustalenia z nauczycielem przedmiotu.

Zasady obowiązujące podczas zajęć z języka polskiego.

1. **Znajomość lektury** - informacja o obowiązku przeczytania podawana jest z miesięcznym wyprzedzeniem w e- dzienniku. Nauczyciel wybiera dowolną formę sprawdzenia znajomości treści lektury.
2. **Przeczytanie dodatkowej lektury** - po sprawdzeniu znajomości treści uczeń otrzymuje dodatkową ocenę cyfrową.
3. **Aktywność** – wypowiedzi ustne lub pisemne ucznia na dany temat w czasie lekcji, udział w dyskusji, wykonanie zadania w zeszyte lub zeszyte ćwiczeń. Za aktywność uczeń może otrzymać plusy. Za sześć plusów otrzymuje ocenę celującą, za 5 plusów ocenę bardzo dobrą.
4. **Recytacja – oceniana jest znajomość tekstu oraz interpretacja głosowa.**
5. **Dyktanda:**
 - 0 bł. - celujący
 - 1 bł. - bardzo dobry
 - 2 bł. - dobry
 - 3 bł. - dostateczny
 - 4 bł. - dopuszczający
 - 5 bł i więcej – niedostateczny.
6. W przypadku pracy niesamodzielnej lub nieczytelnej nauczyciel umieszcza komentarz i prosi o jej przepisanie.
7. Uczeń w każdym semestrze może zgłosić **trzy nieprzygotowania** na początku lekcji bez podania przyczyny i bez konsekwencji.

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie IV

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, komiks;
- 2) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie;
- 3) wskazuje narratora, adresata, podmiot liryczny, strofę, wers;
- 4) wskazuje wydarzenia, postacie realistyczne i fantastyczne;
- 5) wymienia bohaterów lektur;
- 6) omawia główne wydarzenia lektur obowiązkowych.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik);
- 2) rozpoznaje i w wypowiedzeniach podmiot, orzeczenie;
- 3) rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone;
- 4) zna pytania przypadków, określa liczby rzeczownika i czasy czasownika.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne dłuższe wypowiedzi pisemne na co najmniej 70 słów w formach gatunkowych: list prywatny, notatka, opis postaci i przedmiotu, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), plan wydarzeń;
- 2) streszcza tekst;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie;
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną;
- 7) wypowiada się na zadany temat;
- 8) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, komiks, opowiadanie i powieść;
- 2) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie;
- 3) wskazuje narratora, adresata, podmiot liryczny, strofę, wers;
- 4) wskazuje wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne;
- 5) wymienia bohaterów lektur;
- 6) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki);
- 2) nazywa części zdania i rozpoznaje w wypowiedzeniach podmiot, orzeczenie;
- 3) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań;
- 4) zna pytania przypadków, określa liczby rzeczownika i rodzaje, zna czasy czasownika.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne dłuższe wypowiedzi pisemne na co najmniej 80 słów w formach gatunkowych: pozdrowienia, list prywatny, notatka, opis postaci i przedmiotu, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), plan wydarzeń, dialog oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, ogłoszenie;
- 2) streszcza tekst;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki;
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną;
- 7) wypowiada się na różne tematy;
- 8) czyta w dobrym tempie, rozumie tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, hymn, komiks, opowiadanie i powieść oraz wskazuje ich cechy gatunkowe;
- 2) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie;
- 3) wskazuje narratora, adresata, podmiot liryczny, strofę, wers;
- 4) wskazuje wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne;
- 5) przedstawia, charakteryzuje bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 6) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, przymiotnik, spójnik);
- 2) nazywa części zdania i rozpoznaje i w wypowiedzeniach podmiot, orzeczenie;
- 3) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone równoważniki zdań;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne dłuższe wypowiedzi pisemne na co najmniej 100 słów w formach gatunkowych: życzenia, pozdrowienia, list prywatny, notatka, opis postaci i przedmiotu, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), plan wydarzeń, dialog oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni: w tym pisownia ó/u, ź/rz, ch/h, wielkie litery, partykuła *nie*;

- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka;
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie;
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną;
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji;
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, hymn, komiks, opowiadanie i powieść oraz wskazuje ich cechy gatunkowe;
- 2) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenieśnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie;
- 3) wskazuje narratora, adresata, podmiot liryczny, strofę, wers;
- 4) wskazuje wydarzenia postaci realistyczne i fantastyczne;
- 5) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 6) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, przymimek, spójnik);
- 2) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie);
- 3) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne dłuższe wypowiedzi pisemne na co najmniej 100 słów w formach gatunkowych: życzenia, pozdrowienia, list prywatny, notatka, opis postaci i przedmiotu, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), plan wydarzeń, dialog oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni: w tym pisownia ó/u, ż/rz, ch/h, wielkie litery, partykuła *nie*;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie;
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną;
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji;
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, hymn, komiks, opowiadanie i powieść oraz wskazuje ich cechy gatunkowe;
- 2) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenieśnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 3) wskazuje narratora, adresata, podmiot liryczny, strofę, wers;
- 4) wskazuje wydarzenia i postaci realistyczne i fantastyczne;
- 5) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 6) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe.

- 1) poznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, przymimek, spójnik i określa ich funkcje w tekście);
- 2) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie);
- 3) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone i równoważniki zdań;
- 4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, czasownika.

III. Tworzenie wypowiedzi.

- 1) tworzy spójne dłuższe wypowiedzi pisemne na co najmniej 100 słów w formach gatunkowych: życzenia, pozdrowienia, list prywatny, notatka, opis postaci i przedmiotu, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), plan wydarzeń, dialog oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni: w tym pisownia ó/u, ż/rz, ch/h, wielkie litery, partykuła *nie*;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie;
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną;
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji;
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe: J. Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*; René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań); J. Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania*; Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*; legendy, baśnie; A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (fragment z podręcznika).

Lektury uzupełniające: A. A. Milne, *Kubuś Puchatek*; A. Maleszka, *Magiczne drzewo. Czerwone krzesło*.

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie V

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki,
- 3) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych,
- 4) omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) zna zasady pisowni
- 2) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 3) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne na co najmniej 120 słów w dłuższych formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), krótkie wypowiedzi: dedykacje, e-mail
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat.
- 8) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki,
- 3) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 4) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymówek, spójnik) i określa ich funkcje
- 2) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik)

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymówek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 3) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 4) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 5) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 6) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędne i współrzędne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 7) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze,

- odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 11) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 12) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymówek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to,
- 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 4) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 5) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 6) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 7) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzednie i współrzędne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 8) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię z cząstką – by i uzasadnia ich pisownię, zakończenia -ę, -ą, wyrazów z -ó i -u, ż i -rz, -ch i -h, pisownię z – nie, pisownia małą i wielką literą
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 11) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 12) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 13) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

II. Kształcenie językowe.

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymówek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to,

- 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 4) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 5) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 6) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 7) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 8) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię z cząstką – by i uzasadnia ich pisownię, zakończenia -ę, -ą, wyrazów z -ó i -u, ż i -rz, -ch i -h, pisownię z – nie, pisownia małą i wielką literą
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe:

- 1) Frenc Molnar, *Chłopcy z Placu Broni*.
- 2) Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrowny*
- 3) Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (fragmenty)
- 4) Bolesław Prus *Katarynka*
- 5) Mitologia: *Mit o powstaniu świata. Mit o Demeter i Persefonie. Mit o Syzyfie. Mit o Herkulesie. Mit o Dedalu i Ikarze. Mit o Tezeuszu i Ariadnie.*
- 6) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa.*

Lektury uzupełniające:

- 1) Jacek Podsiadło, *Czerwona kartka dla Sprężyny*.
- 2) Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród*

Utwory z podręcznika:

Adam Mickiewicz, *Przyjaciele*

Joanna Kulmowa, *Co to jest radość?*

Jan Twardowski, *Ręce*

Czesław Miłosz, *Ojciec w bibliotece*

Marian Orłowski, *O Wandzie, co nie chciała Niemca*

Adam Mickiewicz, *Powrót taty*

Tadeusz Różewicz, *Przepaść*

Wymagania na poszczególne oceny w klasie VI

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) poprawnie czyta teksty i rozumie ich ogólny sens,
- 2) wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze; rozróżnia teksty narracyjne, wierszowane, dramatyczne;
- 3) z pomocą nauczyciela odczytuje dane z tekstów kultury oraz użytkowych; ze zrozumieniem słucha wypowiedzi innych;
- 4) zna treść lektur obowiązkowych, przedstawia bohaterów, omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) zna podstawowe części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówek, przymimek, spójnik); wie, że mogą mieć różną formę gramatyczną, stopniuje przymiotniki i przysłówki;
- 2) dzieli wyraz na litery, głoski, sylaby, rozróżnia głoski miękkie i twarde;
- 3) zna podstawowe części zdania, (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone;
- 4) dostrzega zróżnicowanie wypowiedzi ze względu na styl (potoczny, literacki) oraz odmianę języka (oficjalny, nieoficjalny).
- 5) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów,

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy schematyczne, krótkie wypowiedzi pisemne w przewidzianych programem formach gatunkowych : list oficjalny, opowiadanie, charakterystyka, opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), dialog, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, tekst o charakterze argumentacyjnym;
- 2) zna i stara się stosować najważniejsze zasady pisowni oraz pisać czytelnie.
- 3) poprawnie wypowiada się na temat rzeczywistości oraz czytanych tekstów, wykorzystując ubogie słownictwo; korzysta z pomocy i sugestii nauczyciela; potrafi przekazać najważniejszą myśl;
- 4) podejmuje próby opisu bohatera, miejsca, przedmiotu;
- 5) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 7) prowadzi notatki w zeszycie,
- 8) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 9) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta różne teksty w dobrym tempie i rozumie sens przeczytanego tekstu.,
- 2) zna treść lektur obowiązkowych, omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia
- 3)) zna treść omawianych mitów oraz wyjaśnia, czym jest mit, baśń, powieść, opowiadanie, nowela, dziennik;
- 4) rozróżnia teksty artystyczne (poetyckie, narracyjne, dramatyczne); nazywa elementy świata przedstawionego; wskazuje cechy bohaterów; odróżnia autora od narratora;
- 5) rozróżnia podstawowe środki stylistyczne (podmiot liryczny, epitet, porównanie, metafora, ożywienie, uosobienie, pytanie retoryczne, zgrubienie, zgrubienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofa, anafora, powtórzenie),
- 6) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje i określa formy fleksyjne poznanych części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik);
- 2) rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, równoważnik zdania; przekształca konstrukcje składniowe; określa funkcję wyrazu w zdaniu (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik), dostrzega związki wyrazowe;
- 3) określa cechy głosek; wyodrębnia temat fleksyjny,
- 4) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny, rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, synonimy, antonimy, homonimy i związki frazeologiczne.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) odtwarza zdarzenia w układzie chronologicznym;
- 2) formułuje schematyczne wypowiedzi pisemne zgodnie z intencją;
- 3) buduje ramowy plan wypowiedzi; dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne;
- 4) stara się pisać na temat oraz poprawnie pod względem językowym i ortograficznym; stara się poprawnie używać znaków interpunkcyjnych; pisze czytelnie.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) poprawnie czyta z zachowaniem zasad wyrazistej artykulacji i intonacji;
- 2) określa różnicę między tekstem poetyckim a prozatorskim;
- 3) potrafi wskazać środki stylistyczne w tekście, określa ich funkcje; stosuje pojęcia: narrator, bohater, akcja, punkt kulminacyjny, strofa, rym (dokładny, niedokładny), rytm, wiersz biały, wiersz wolny;
- 4) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 5) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poprawnie określa formę gramatyczną poznanych części mowy;
- 2) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przymimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik), rozróżnia i stosuje różne rodzaje podmiotów i orzeczeń; rozróżnia stopniowanie opisowe i proste (regularne i nieregularne);
- 4) zna i poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne;
- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 5) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne i równoważniki zdań

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- bierze czynny udział w rozmowie na różne tematy związane, prezentuje własne zdanie z zachowaniem reguł grzecznościowych, mówi w sposób uporządkowany, unikając powtórzeń, wykorzystując bogaty zasób słów;

recytuje tekst z pamięci,
komponuje plan wypowiedzi; dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną wypowiedzi pisemnej; zna i na ogół stosuje poprawną kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej, dba o estetykę zapisu;
tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 180 słów; tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;
poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta z uwzględnieniem zasad artykulacji i intonacji;
- 2) formułuje pytania, wyraża swoje zdanie, odczytuje intencję nadawcy na podstawie słuchanego tekstu; odróżnia informacje ważne od mniej istotnych; samodzielnie odkrywa sensy przenośne i odnosi je do sytuacji życiowych;
- 3) rozpoznaje cechy gatunkowe bajki, opowiadania, baśni, powieści, noweli, mitu, legendy, dziennik, pamiętnik, przypowieść; bezbłędnie posługuje się pojęciami teoretycznoliterackimi; odczytuje, poprawnie rozumie i potrafi wykorzystać treści zawarte w tekstach użytkowych.
- 4) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu; omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje części mowy, ich formy gramatyczne, rozumie ich funkcje i części zdania,
- 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów, rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 3) rozróżnia i tworzy zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne, równoważnik zdania,

Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 180 słów w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) stosuje różne typy narracji, rozumie istotę ciągu przyczynowo – skutkowego, dobiera zróżnicowane słownictwo,
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta różne teksty kultury, uwzględniając ich cechy gatunkowe, dokonuje ich analizy i interpretacji, samodzielnie odkrywa ich sensy przenośne; samodzielnie dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach komunikacyjnych; samodzielnie posługuje się różnymi źródłami informacji.
- 2) bezbłędnie wskazuje środki stylistyczne;
- 3) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 4) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędne i współrzędne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej
- 2) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymiesze, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 3) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;
- 2) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym,
- 3) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 4) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 5) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 6) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 7) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 8) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 9) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe: *J. R.R. Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem; mity, przypowieści*

Lektury uzupełniające: *dwie do wyboru H. Sienkiewicz, W pustyni i w puszczy; L.M. Montgomery, Ania z Zielonego Wzgórza, I. Jurgielewiczowa, Ten obcy; M. Musierowicz, Klamczucha*

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie VII

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu;
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, monolog, dialog;
- 3) wskazuje komizm;
- 4) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych,
- 5) omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów;
- 2) rozpoznaje imiesłowy, synonimy; mowę zależną i niezależną; używa synonimów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne **na co najmniej 180 słów** w dłuższych formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat, formułuje tezę i przywołuje co najmniej jeden przykład z lektury;
- 8) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia;
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 4) zna pojęcie komizmu;
- 5) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany; wskazuje synonimy, antonimy; mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne; synonimy, antonimy;
- 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz krótkie: dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu;
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy, argumentuje swoje zdanie, odwołując się do co najmniej jednej lektury obowiązkowej,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcję; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów,
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne.
- 5) rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 6) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przyimek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 200 słów: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list

- motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz :dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
 - 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni,
 - 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
 - 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
 - 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
 - 7) wypowiada się swobodnie, argumentując z wykorzystaniem przykładów z lektur, aktywnie uczestniczy w lekcji,
 - 8) czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymieki, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na **co najmniej 200 słów** w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, argumentuje, odwołując się do przykładów z lektur, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu, jego rodzaje oraz określa ich funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 5) 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymieki, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 6) rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,

- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
7) wypowiada się swobodnie, argumentuje z funkcjonalnym wykorzystaniem lektur, aktywnie uczestniczy w lekcji.
8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe: *J. Słowacki, Balladyna; A. Mickiewicz, Dziady, Świtezianka; A. Fredro, Zemsta; Ch. Dickens, Opowieść wigilijna,*

A. Saint – Exupery, Mały Księż, J. Kochanowski, fraszki, treny pieśni.

Lektury uzupełniające

Do wyboru *B. Kosmowska, Połączana rybka/ N. Sparks, Jesienna miłość*

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie VIII

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, monolog, dialog;
- 3) wskazuje komizm;
- 4) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych, omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę, omawia biografie bohaterów,

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne;
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie;
- 7) przedstawia zasady ortograficzne;
- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w dłuższych formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat.
- 9) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia;
 - 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
 - 4) zna pojęcie komizmu;
- przedstawia i ocenia bohaterów lektur, omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę, omawia biografie bohaterów literackich, charakteryzuje bohaterów przed przemianą i po.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany; wskazuje mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik)
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów,, wskazać w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach
- 7) przedstawia zasady ortograficzne, uzupełnia podane teksty poprawnymi formami,
- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie przedstawia podział głosek,, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, rozpoznaje rodzaje głosek, poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, wskazuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz krótkie: dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,

- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 8) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza, omawia biografię bohaterów, charakteryzuje bohatera przed jego przemianą i po niej, przedstawia kluczowe momenty w biografii bohatera, przedstawia momenty kluczowe dla biografii bohatera, omawia funkcję przemiany bohatera

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne, rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymówek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazują błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach
- 7) przedstawia zasady ortograficzne, uzupełnia podane teksty poprawnymi formami, koryguje teksty pod kątem ortograficznym
- 8) wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne
- 10) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach,
- 11) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 200 słów: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz :dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni,
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji,
- 8) czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza, omówić biografie bohaterów, charakteryzuje bohaterów przed przemianą i po niej, pokazuje bohaterów do świata i siebie samego, przedstawić momenty kluczowe dla biografii bohatera z punktu widzenia różnych bohaterów, omawia funkcję miana przybranego przez bohatera

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymówek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnić znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne• wskazać funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, omawia funkcje neologizmów w tekstach artystycznych
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach, tworzy tekst w wybranym stylu
- 7) przedstawić zasady ortograficzne, koryguje teksty pod kątem ortograficznym, tworzy teksty poprawne pod względem

ortograficznym

- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne, poprawnie formułuje związki frazeologiczne, poprawnie odczytuje podane wyrazy
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach, tworzy nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, określa kierunek upodobnienia, koryguje skorygować błędy w akcentowaniu

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza,
- 8) omawia biografie bohaterów, charakteryzuje bohaterów przed ich przemianą i po niej, przedstawia momenty kluczowe dla biografii bohatera widziane z perspektywy innych bohaterów, porównuje stosunek do świata i siebie samego bohatera, porównuje bohaterów z innymi utworów, którzy przeszli przemianę wewnętrzną

II. Kształcenie językowe.

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne; rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymek, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzinnymi, omawia funkcje neologizmów w tekstach artystycznych
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach, tworzy tekst w wybranym stylu
- 7) przedstawić zasady ortograficzne, koryguje teksty pod kątem ortograficznym, tworzy teksty poprawne pod względem ortograficznym, wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową
- 8) przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne, poprawnie formułuje związki frazeologiczne, poprawnie odczytuje podane wyrazy
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach, tworzy nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych,
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, koryguje błędy w akcentowaniu

III. Tworzenie wypowiedzi.

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe**Pozycje książkowe poznawane w całości**

Aleksander Kamiński, „Kamienie na szaniec”

Utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie

Adam Mickiewicz, „Reduta Orzona”, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)

Sławomir Mrożek, „Artysta”

Henryk Sienkiewicz, „Latarnik”

Lektura uzupełniająca

Eric – Emmanuel Schmitt, „Oskar i pani Róża”

Konstanty Idefons Gałczyński, *Wróbla Wielkanoc*

